

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

KAP.411.001.01.2015

D/15/505/KAP

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/15/505/KAP, Realizacja przez podmioty wykonujące zadania publiczne obowiązku dostosowania ich stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli (NIK) Departament Administracji Publicznej
Kontroler	Tomasz Kwitowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr 94265 z dnia 19 czerwca 2015 r. Justyna Głowacka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94264 z dnia 19 czerwca 2015 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli, str. 1-4)</p>
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (dalej Ministerstwo lub MPiPS), 00-513 Warszawa, ul. Nowogrodzka 1/3/5
Kierownik jednostki kontrolowanej	Władysław Kosiniak - Kamysz, Minister Pracy i Polityki Społecznej.
Okres objęty kontrolą	Od 31 maja 2012 r. do 17 lipca 2015 r. (dzień zakończenia czynności kontrolnych)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Minister Pracy i Polityki Społecznej¹ podjął działania w celu dostosowania stron internetowych Ministerstwa – www.mpips.gov.pl i www.praca.gov.pl² do potrzeb osób niepełnosprawnych. Strony spełniały wymagania Standardu WCAG 2.0³ określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych⁴ (dalej rozporządzenie KRI), z wyjątkiem elementów wyszczególnionych w punkcie dotyczącym nieprawidłowości w niniejszym wystąpieniu.

W przypadku strony www.mpips.gov.pl stwierdzono następujące nieprawidłowości związane z niespełnieniem wymagań Standardu WCAG 2.0:

- dla treści zawartych w badanych materiałach audiowideo i audio nie zapewniono alternatywy, która pozwoliłaby się z nimi zapoznać osobom niewidomym i niesłyszącym (pozycje 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3 Standardu),

¹ W niniejszej kontroli Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna, negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla oceny negatywnej stosuje się ocenę opisową.

² Dalej także strona lub serwis.

³ Standard Web Content Accessibility Guidelines to wytyczne dotyczące ułatwień w dostępie do treści publikowanych w internecie, opracowane przez powołane w 1994 r. Konsorcjum W3C (The World Wide Web Consortium). Dalej także: Standard, bądź Standard WCAG 2.0.

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 526 ze zm.

- na stronie stosowane były wizualne (a nie w kodzie strony) listy i tabele, co mogło utrudniać prawidłowe odczytanie przez program komputerowy informacji, struktury i relacji (pozycja 1.3.1 Standardu),
- na stronie prezentowany był schemat struktury organizacyjnej wykonany wyłącznie wizualnie, a nie w kodzie strony, co mogło utrudniać prawidłowe odczytanie informacji w odpowiedniej kolejności przez program komputerowy (pozycja 1.3.2 Standardu),
- w przypadku niektórych elementów strony poziom kontrastu był zbyt niski - poniżej 4,5:1 (pozycja 1.4.3 Standardu),
- na stronie zamieszczono dokumenty w postaci graficznej, które nie mogły być odczytane przez czytnik ekranu (pozycja 1.4.5 Standardu),
- nie było możliwości dostosowania limitu czasu i zatrzymania paska informacyjnego zamieszczonego na stronie (pozycja 2.2.1, 2.2.2 Standardu),
- w formularzu „Napisz do nas” dostępnym na stronie zdublowano etykiety (pozycja 2.4.6 Standardu),
- fokus klawiatury⁵ na stronie był słabo widoczny, a na niektórych elementach graficznych nie był widoczny (pozycja 2.4.7 Standardu),
- serwis zawierał nieliczne błędy parsowania (pozycja 4.1.1 Standardu).

W przypadku strony www.praca.gov.pl stwierdzono następujące nieprawidłowości związane z niespełnieniem wymagań Standardu WCAG 2.0:

- dla treści zawartej w badanym materiale audiowideo nie dostarczono alternatywy (pozycja 1.2.2 i 1.2.3 Standardu),
- listy występujące na stronie nie posiadały odpowiednich deklaracji w kodzie strony oraz stosowano nieprawidłową strukturę nagłówków (pozycja 1.3.1 Standardu),
- na stronie logowania, pola formularzy nie posiadały etykiet logicznie połączonych w kodzie strony z polami (pozycja 2.4.6 Standardu),
- w trakcie nawigacji z użyciem klawiatury w momencie wypełnienia formularza „Pismo do Urzędu PSU-PU” użytkownik napotyka na tzw. „pułapkę na klawiaturę”, co powodowało iż nie było możliwe dalsze korzystanie ze strony tylko przy użyciu klawiatury (pozycja 2.1.2 Standardu),
- na niektórych elementach strony głównej fokus klawiatury był słabo widoczny albo w ogóle nie był widoczny (pozycja 2.4.7 Standardu),
- serwis zawierał nieliczne błędy parsowania (pozycja 4.1.1 Standardu).

Pomimo ww. nieprawidłowości, strony internetowe www.mpips.gov.pl i www.praca.gov.pl umożliwiały osobom niepełnosprawnym korzystanie z większości zawartych na nich treści. W trakcie kontroli NIK, w Ministerstwie podjęte zostały działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

⁵ Jest to wyróżnienie miejsca nawigacyjnego na stronie internetowej, na którym aktualnie znajduje się kursor klawiatury, na ogół przedstawiany w postaci ramki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania w zakresie dostosowania stron internetowych Ministerstwa do standardu WCAG 2.0

Opis stanu faktycznego

Ministerstwo zarządza następującymi stronami internetowymi: www.mpips.gov.pl (w tym www.bip.mpips.gov.pl), www.empatia.mpips.gov.pl, psz.praca.gov.pl, www.praca.gov.pl. Strony www.mpips.gov.pl i www.bip.mpips.gov.pl są zarządzane w oparciu o jeden system CMS⁶.

(dowód: akta kontroli, str. 5, 70)

Strona www.praca.gov.pl stanowiła jeden z komponentów systemu teleinformatycznego *Syriusz^{Std}* i nie była odrębnym systemem CMS. Narzędzie zostało wykonane przez firmę zewnętrzną w ramach umowy nr 53/DI/WR/2011 z dnia 15 lipca 2011 r.

Jak wyjaśniono, strona www.praca.gov.pl umożliwiała urzędowi pracy świadczenie usług elektronicznych i nie jest wykorzystywana do publikowania treści o charakterze informacyjnym.

(dowód: akta kontroli, str. 70-188)

Minister, zarządzeniem nr 25 z dnia 14 września 2012 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej⁷ określił zadania Departamentu Informatyki i Biura Promocji i Mediów. Do zadań Biura Promocji i Mediów należy redagowanie i administrowanie stronami internetowymi www.mpips.gov.pl i www.mpips.gov.pl/bip, w tym m.in. opracowywanie materiałów informacyjnych i zamieszczanie ich na ww. stronach.

Do zadań Departamentu Informatyki należy m.in. utrzymanie i rozwój technologii teleinformatycznej w obszarach: praca, zabezpieczenie społeczne, rodzina oraz w Ministerstwie. Do zadań Departamentu należało w szczególności planowanie i realizacja działań związanych z rozwojem i utrzymaniem systemów teleinformatycznych m.in. w: publicznych służbach zatrudnienia oraz Ministerstwie. Do zadań Departamentu należało również zapewnienie ciągłości funkcjonowania i obsługa techniczna systemów teleinformatycznych w Ministerstwie.

Natomiast według § 8 regulaminu wewnętrznego Departamentu Informatyki⁸ w MPiPS do zadań Wydziału Systemów Teleinformatycznych MPiPS i obsługi informatycznej należy m.in. zapewnienie ciągłości funkcjonowania systemów teleinformatycznych eksploatowanych w Ministerstwie oraz obsługa informatyczna pracowników MPiPS, planowanie, realizacja i nadzorowanie działań związanych z rozwojem i utrzymaniem systemów i infrastruktury teleinformatycznej w Ministerstwie, zarządzanie i administracja infrastrukturą sieciową oraz nadzór

⁶ ang. *Content Management System* - system zarządzania treścią umożliwiający osobom, które nie są informatykami łatwe tworzenie i publikację treści na stronach www. Strony www.empatia.mpips.gov.pl i psz.praca.gov.pl zbudowane zostały w oparciu o odrębne systemy CMS.

⁷ Dz. Urz. MPiPS z 2012 r., poz. 28. Obecnie obowiązuje regulamin zgodnie z zarządzeniem nr 21 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (Dz. Urz. MPiPS z 2013 r., poz. 22 ze zm.) W pozostałym okresie, zgodnie z zarządzeniem nr 28 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (Dz. Urz. MPiPS z 2011 r., Nr 6, poz. 31) redagowanie i administrowanie stronami należało do Samodzielnego Stanowiska Pracy do Spraw Obsługi Prasowej, które było w Biurze Ministra.

⁸ Z dnia 14 lutego 2012 r., zmienionego w dniu 8 listopada 2012 r., 29 sierpnia 2012 r., 28 kwietnia 2015 r.

i koordynacja wykonywania umów i gwarancji świadczonych w ramach realizacji zadań Wydziału.

Według § 10 ww. regulaminu wewnętrznego Departamentu Informatyki, do zadań Wydziału Systemów Teleinformatycznych w Publicznych Służbach Zatrudnienia należało m.in. zapewnienie wysokiej jakości i ciągłości funkcjonowania systemów teleinformatycznych wykorzystywanych w publicznych służbach zatrudnienia, w tym m.in. poprzez planowanie i realizację działań związanych z budową, rozwojem i utrzymaniem systemów teleinformatycznych wykorzystywanych w publicznych służbach zatrudnienia oraz zapewnienie zgodności systemów teleinformatycznych z obszaru publicznych służb zatrudnienia z obowiązującym prawem oraz wymaganiami i standardami europejskimi. Do zadań pracowników Wydziału Systemów Teleinformatycznych w Publicznych Służbach Zatrudnienia należy m.in. zarządzanie stroną www.praca.gov.pl.

(dowód: akta kontroli, str. 5-6, 70-78, 189-224, 231-236, 335-380)

W umowie hostingowej zawartej z wykonawcą zewnętrznym założono dostępność strony internetowej www.mpips.gov.pl (SLA⁹) na poziomie 99,0%. W Ministerstwie prowadzono monitoring i rejestr przerw w dostępności strony (w postaci elektronicznej). Od 1 stycznia 2015 r. do 1 lipca 2015 r. wystąpiła tylko jedna przerwa w dostępie do strony (4 godziny).

(dowód: akta kontroli, str. 6, 70-78, 171-188)

Za zapewnienie ciągłości działania strony internetowej www.praca.gov.pl odpowiadał Departament Informatyki MPiPS. W realizacji tego zadania Departament wspierany był przez wykonawcę zewnętrznego, który był zobowiązany do usuwania błędów i awarii. Dostępność tego serwisu (SLA) określono na poziomie 99,0%. W okresie od 1 stycznia do 26 czerwca 2015 r. nie odnotowano żadnych przerw w jego funkcjonowaniu.

(dowód: akta kontroli, str. 70-188)

Dostosowywanie stron internetowych: www.mpips.gov.pl i www.praca.gov.pl do wymagań WCAG 2.0 realizowane było w ramach bieżących działań związanych z utrzymaniem i rozwojem systemu teleinformatycznego, prowadzonych przez Departament Informatyki MPiPS.

(dowód: akta kontroli, str. 7, 75-78)

W okresie objętym kontrolą w Ministerstwie zaplanowano na prace związane z utrzymaniem serwisu strony www.mpips.gov.pl wydatki w kwocie 210,4 tys. zł¹⁰. Z powyższej kwoty wydatkowano 178,0 tys. zł¹¹. Nie planowano i nie wykonano wydatków na dostosowanie ww. serwisu do wymagań standardu WCAG 2.0. Wydatki Urzędu na dostosowanie strony internetowej www.praca.gov.pl do wymogów dostępności dla osób niepełnosprawnych, określonych w rozporządzeniu KRI, wyniosły 50,0 tys. zł. Jak podał Dyrektor Generalny MPiPS, Ministerstwo nie występowało i nie otrzymało w okresie objętym kontrolą dodatkowych środków z budżetu państwa na realizację działań związanych z zapewnieniem dostępności stron internetowych dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli, str. 6-7, 70-78, 243-244)

Jak podał Dyrektor Generalny MPiPS po wejściu w życie rozporządzenia KRI¹² do Ministerstwa nie wpłynęły od Ministra Administracji i Cyfryzacji informacje, instrukcje

⁹ Service Level Agreement – umowa o gwarantowanym poziomie świadczenia usług.

¹⁰ W latach odpowiednio 2013, 2014, 2015 odpowiednio 54,3 tys. zł, 91,5 tys. zł, 64,6 tys. zł.

¹¹ Z tego: 54,3 tys. zł w 2013 r., 91,5 tys. w 2014 r., 32,2 tys. zł do 30 czerwca 2015 r.

¹² Rozporządzenie KRI weszło w życie z dniem 31 maja 2012 r.

i wytyczne w zakresie dostosowania stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W okresie objętym kontrolą do Ministerstwa nie wpłynęły skargi związane z dostępnością strony internetowej www.mpips.gov.pl dla osób niepełnosprawnych. Natomiast odnośnie dostępności strony internetowej www.praca.gov.pl dla osób niepełnosprawnych do Ministerstwa wpłynęło jedno zażalenie od osoby niepełnosprawnej i dotyczyło braku możliwości zapisania danych w trakcie edycji wniosku o dokonanie rejestracji jako osoby bezrobotnej albo poszukującej pracy, a także małej liczby urzędów pracy (ok. 10 jednostek), do których można za pomocą serwisu złożyć w formie elektronicznej „Pismo do urzędu”. MPiPS odpowiadając na pierwsze z ww. zastrzeżeń zadeklarowało wprowadzenie zmiany, polegającej na zapamiętywaniu stanu kreatora wniosku o dokonanie rejestracji do planu rozwoju narzędzia. Według wyjaśnień Dyrektor Generalnej MPiPS, zmiana została zrealizowana i udostępniona do eksploatacji dla użytkowników końcowych. Analogiczna zmiana została wykonana również w ramach pozostałych formularzy elektronicznych udostępnianych w www.praca.gov.pl. Odnosząc się do drugiego z zastrzeżeń MPiPS poinformowało, że w I kwartale 2014 r. realizowany był pilotaż usługi elektronicznej „Pismo do urzędu”, zatem formularz elektroniczny aktywowany był przez uczestniczące w nim urzędy. Według wyjaśnień Dyrektor Generalnej MPiPS, aktualnie ww. usługa została aktywowana przez 307 urzędów pracy.

(dowód: akta kontroli, str. 7, 70-78, 245-247)

W okresie objętym kontrolą NIK, zagadnienia dotyczące dostosowania stron internetowych do Standardu WCAG 2.0 nie były przedmiotem kontroli wewnętrznych, jak również audytu wewnętrznego bądź zewnętrznego.

(dowód: akta kontroli, str. 7, 49-55, 70-78)

Strona www.mpips.gov.pl posiada wersję alternatywną¹³, na którą można było przełączyć się poprzez użycie baneru umieszczonego w części nagłówkowej strony (z żółtym napisem „wersja kontrastowa” na brązowym tle, który podkreślał się przy umieszczeniu kursora na elemencie tekstu). Baner znajdował się na stronie głównej i podstronach zawsze w tym samym miejscu i zawsze był widoczny.

(dowód: akta kontroli, str. 262-264)

Na stronie www.praca.gov.pl w części nagłówkowej w prawym rogu znajdowała się funkcja pozwalająca na dowolne przełączanie się z wersji standardowej strony na wersję o wysokim kontraście (oznaczoną ikoną „AA” w kolorze czarno-białym). Ikona znajdowała się na stronie głównej i podstronach zawsze w tym samym miejscu i była zawsze widoczna, funkcja zmiany kontrastu działała poprawnie.

(dowód: akta kontroli, str. 8-47)

2. Zapewnienie dostępności informacji dla użytkowników niepełnosprawnych

Analiza stanu
prawnego

Zgodnie z § 19 rozporządzenia KRI podmioty realizujące zadania publiczne mają zapewnić w systemie teleinformatycznym, służącym do prezentacji zasobów, spełnienie przez ten system wymagań Standardu WCAG 2.0 określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI¹⁴. Wymagania w zakresie dostępności systemu dla osób niepełnosprawnych powinny być spełnione nie później niż

¹³Wersja alternatywna strony internetowej przygotowana przez Ministerstwo, jest elementem wspomagającym dostępność treści. Rozwiązuje m.in. kwestię zachowania odpowiedniego kontrastu w serwisie, w którym niemożliwe jest uzyskanie odpowiednio kontrastowego zestawienia kolorów pomiędzy tekstem i elementami serwisu a jego tłem.

¹⁴W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano 36 wymagań wynikających ze Standardu WCAG 2.0.

w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia, tj. do 31 maja 2015 r. (§ 22 rozporządzenia KRI). W systemie teleinformatycznym podmiotu służącym do realizacji zadania publicznego należy zapewnić spełnienie wymagań **dla czterech zasad: postrzeganie, funkcjonalność, zrozumiałość i kompatybilność**. W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI dla każdej z tych zasad określono wymagania, które uszczegółowione są poprzez wskazanie pozycji Standardu WCAG 2.0 i określenie wymaganego poziomu A lub AA.

2.1 Strona www.mpips.gov.pl

Zasada „postrzeganie”

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z zasadą postrzegania informacje oraz komponenty interfejsu użytkownika muszą być przedstawione użytkownikom w sposób dostępny dla ich zmysłów.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano cztery wymagania, które mają zostać spełnione w tym obszarze (1.1, 1.2, 1.3, 1.4) – zostały one następnie rozpisane w ww. załączniku na 12 pozycji¹⁵ z określeniem wymaganego poziomu (A lub AA).

1. Ocenę tekstów alternatywnych przeprowadzono na podstawie badania trzech podstron serwisu¹⁶. Ustalono, że wszystkie zbadane elementy graficzne posiadały odpowiednik w postaci tekstu, który zawierał krótki, zwięzły opis i pozwalał zrozumieć przeznaczenie treści nietekstowych. Było to zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 1.1.1 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 264-267, 381-383)

2. W wyniku badania strony głównej i strony z formularzem¹⁷ stwierdzono, że wszystkie polecenia i komunikaty opisane tekstem, były wyraźne i jednoznaczne, nie posiadały elementów zawierających odniesienie się tylko do zmysłu wzroku lub słuchu (takich jak kształt, rozmiar, wzrokowa lokalizacja, orientacja w przestrzeni lub dźwięk), co spełniało wymagania określone w pozycji 1.3.3 Standardu.

Spełnienie tych wymogów jest szczególnie istotne dla użytkowników niewidomych korzystających z czytnika ekranu lub dla użytkowników niesłyszących, gdyż polecenia tylko wizualne lub tylko dźwiękowe byłyby dla nich niezrozumiałe.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 268, 381-383)

3. Badanie przeprowadzone na trzech podstronach serwisu¹⁸ wykazało, że nie stosowano wyróżnienia wyłącznie kolorem. Oprócz koloru na stronach są stosowane wyróżnienia typu: podkreślenie linku, symbol gwiazdki przy polu wymaganym, stosowanie wielkich liter przy tytułach stron odnośników, co spełniało wymagania określone w pozycji 1.4.1 Standardu.

Dodatkowy sposób wyróżnienia linków, komunikatów (poza kolorem) jest konieczny, aby mogły je zidentyfikować osoby mające problemy z rozróżnieniem barw.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 268, 381-383)

¹⁵Dla czterech wymagań określono 12 szczegółowych pozycji, tj. jedną dla wymagania 1.1 (pozycja 1.1.1), trzy dla wymagania 1.2 (pozycje 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3); trzy dla wymagania 1.3 (pozycje 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3) oraz pięć dla wymagania 1.4 (pozycje 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5).

¹⁶<http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/>, <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/>.

¹⁷<http://www.mpips.gov.pl/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

¹⁸Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>, <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/>.

4. Na dwóch badanych stronach serwisu¹⁹ nie było jakichkolwiek elementów dźwiękowych włączających się automatycznie. W związku z powyższym, nie badano spełnienia wymagania określonego w pozycji 1.4.2 Standardu – Kontrola odtwarzania dźwięku.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 272-274, 381-383)

5. W wyniku badania poziomu kontrastu pomiędzy tekstem, obrazem a tłem z użyciem programu Contrast Analyser (wersja 2.2) dla wybranych elementów pięciu stron serwisu²⁰ ustalono, że poziom kontrastu był prawidłowy i wynosił od 10,53:1 do 18,6:1, z wyjątkiem czterech²¹ banerów będących linkami (zamieszczonych w bocznym menu, kolumna lewa wszystkich badanych podstron z wyjątkiem strony głównej serwisu), gdzie kontrast wymagany w pozycji 1.4.3 Standardu nie został zachowany. Szerszy opis znajduje się w punkcie niniejszego wystąpienia dotyczącym nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli, str. 269-271, 314, 319, 381-383)

6. Badanie przeprowadzone na trzech stronach serwisu²² wykazało, że powiększenie tekstu do dwukrotnie większego rozmiaru nie powodowało utraty zawartości lub funkcjonalności serwisu oraz obcinania fragmentów tekstów. Wszystkie elementy funkcjonalne mieściły się w obszarze wyświetlania przeglądarki. Powiększony tekst nie zakrywał innych elementów. Również po użyciu funkcji udostępnionej w serwisie pozwalającej na stopniowe powiększanie rozmiaru tekstu (oznaczonej symbolem „AAA”) powiększenie nie powodowało utraty zawartości lub funkcjonalności serwisu. Powiększenie następowało w obszarze jednego bloku lub artykułu i dotyczyło wszystkich informacji i elementów umieszczonych na ww. stronach serwisu. Tym samym spełnione zostało wymaganie określone w pozycji 1.4.4 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 275-280, 381-383)

7. W wyniku badania elementów graficznych i 16 dokumentów²³ zamieszczonych na stronie www.mpips.gov.pl ustalono, że:

¹⁹Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstronę <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5530,7287,rzadowy-plan-dla-slaska-a-takze-malopolski.html>.

²⁰Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5530,7287,rzadowy-plan-dla-slaska-a-takze-malopolski.html>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/skargi-i-wnioski/>.

²¹ pn.: „pozostałe serwisy ministerstwa”, „przydatne linki”, „prawo”, „analizy i raporty”.

²²Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/>.

²³ Statut MPiPS, Regulamin organizacyjny, ogłoszenie o pracę w na stanowisko głównego specjalisty ds. analizy, projektowania i nadzoru projektów teleinformatycznych w Wydziale Przetwarzania Danych w Departamencie Informatyki, ogłoszenie o pracę na stanowisko specjalisty ds. współpracy międzynarodowej w Wydziale Analiz i Współpracy Międzynarodowej w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, ogłoszenie o zamówieniu publicznym: „Przeprowadzenie kontroli projektów konkursowych, w ramach Działania 1.5 oraz Poddziałania 5.4.2 i 5.5.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (znak sprawy: 10/DWF/PN/2015)”, Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia, Załącznik nr 2.2 do SIWZ - Formularz Cenowy dla cz. Nr 2, Załącznik nr 3 do SIWZ - Wykaz usług. ustawa z 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 249, poz. 1831), ustawa z 26 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 36, poz. 226), ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728 - tekst jednolity), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 24 marca 2005 r. w sprawie kolegów pracowników służb społecznych (Dz. U. Nr 61, poz. 544), akty wykonawcze do ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej m.in.: art. 121 ust. 6 - rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 7 kwietnia 2005 r. w sprawie przyznawania nagród specjalnych w zakresie pomocy społecznej (Dz. U. Nr 74, poz. 658), art. 83 ust. 13 - rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 30 września 2005 r. w sprawie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych (Dz. U. Nr 205,

- dla wszystkich banerów zapewniono tekst alternatywny,
- cztery z 16 dokumentów opublikowano w postaci graficznej – w nieedytowalnych plikach z rozszerzeniem pdf, co stanowiło naruszenie pozycji 1.4.5 Standardu i zostało opisane w punkcie niniejszego wystąpienia dotyczącym nieprawidłowości.

Pozostałe badane dokumenty opublikowano w postaci edytowalnych plików pdf, doc i xls.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 281-289, 314, 319, 381-383)

Zasada „funkcjonalność”

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z zasadą funkcjonalności komponenty interfejsu użytkownika oraz nawigacja muszą być możliwe do użycia.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano cztery wymagania które mają zostać spełnione w tym obszarze (2.1, 2.2, 2.3, 2.4) – zostały one następnie rozpisane w ww. załączniku na 12 pozycji²⁴ z określeniem wymaganego poziomu (A lub AA).

1. W wyniku badania przeprowadzonego na czterech stronach serwisu²⁵, przy użyciu wyłącznie klawiatury ustalono, że treść oraz wszystkie zawarte w niej funkcjonalności (linki, przyciski, pola formularza) były dostępne z pozycji klawiatury, m.in.:
 - przy użyciu klawisza "Tab" istniała możliwość przechodzenia pomiędzy kolejnymi elementami serwisu,
 - można było odnaleźć zakładkę/baner „kontakt” oraz przejść pomiędzy poszczególnymi polami formularza „Napisz do nas” posługując się wyłącznie klawiaturą,

co było zgodne z wymaganiami określonymi w pozycji 2.1.1 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 290-299, 381-383)

2. Na czterech badanych podstronach serwisu²⁶, w trakcie nawigacji za pomocą klawiatury, nie stwierdzono występowania tzw. „pułapek na klawiaturę” (zatrzymanie/zablokowanie na jakimś elemencie serwisu), co stanowi wypełnienie dyspozycji określonej w pozycji 2.1.2 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 290-299, 381-383)

poz. 1701), art. 29 ust. 2 - rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 8 marca 2005 r. w sprawie określenia wzoru oferty podmiotu uprawnionego (Dz. U. Nr 44, poz. 427), art. 33 ust. 7- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 4 kwietnia 2005 r. w sprawie określenia ramowego wzoru umowy o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 545).

²⁴ Dla czterech wymagań określono 12 szczegółowych pozycji, tj. dwie dla wymagania 2.1 (pozycja 2.1.1 i 2.2.2), dwie dla wymagania 2.2 (pozycje 2.2.1, 2.2.2); jedną dla wymagania 2.3 (pozycja 2.3.1) oraz siedem dla wymagania 2.4 (pozycje 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 2.4.5, 2.4.6 i 2.4.7).

²⁵ Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/> <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

²⁶ Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/> <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

3. Na stronie głównej www.mpips.gov.pl oraz w badanych nagraniach audiowideo²⁷ nie stwierdzono elementów migoczących, co było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 2.3.1 Standardu.
(dowód: akta kontroli, str. 272-274, 300-312)
4. Strona spełniała wymaganie określone w pozycji 2.4.1 Standardu, gdyż zastosowano mechanizmy pozwalające na pominięcie bloków treści.
W wyniku badania czterech podstron serwisu²⁸ ustalono, że:
- przy użyciu wyłącznie klawiatury – przycisk "Tab", możliwe jest poruszanie się pomiędzy blokami tekstu, przeskakiwanie „fokusa klawiatury”²⁹ jest logiczne – po kolejnych elementach danego bloku,
 - strona posiada tzw. mechanizm skiplink („do góry”, „przejdź do strony głównej”),
 - na stronie dostępny jest element "przejdź do góry", który jest widoczny cały czas oraz można go aktywować za pomocą klawiatury (przy pomocy klawiszy spacji, strzałki, PgUp, PgDn).
- (dowód: akta kontroli, str. 290-299, 381-383)
5. Zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 2.4.2 Standardu wszystkie badane podstrony³⁰ posiadały unikalny tytuł opisujący ich temat. Tytuły badanych podstron były zgodne z ich tematem. W dwóch³¹ z dziewięciu badanych przypadków tytuły podstron na początku zawierały informacje kluczowe o zawartości strony, natomiast w pozostałych przypadkach kluczowa informacja o zawartości strony pojawiała się na końcu (np. <title>Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej / Karta Dużej Rodziny / Wsparcie dla rodzin z dziećmi</title>).
(dowód: akta kontroli, str. 262-264, 300-312, 315, 320)
6. Struktura poruszania się między poszczególnymi elementami badanych stron serwisu³² w serwisie była prosta i logiczna, a fokus klawiatury przemieszczał się kolejno po elementach menu nawigacyjnego. W trakcie przeprowadzania badania stwierdzono, że można swobodnie się poruszać po kolejnych elementach strony. W związku z tym spełnione zostało wymaganie określone w pozycji 2.4.3 Standardu, zgodnie z którym kolejność nawigacji nie powinna wpływać na sens treści i funkcjonalność.
(dowód: akta kontroli, str. 290-299, 381-383)

²⁷ Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5538,7262,jak-karta-duzej-rodziny-obniza-rachunki-obejrzyj-film.html>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5530,6886,potrzeba-nam-na-nowo-umiejtnosci-rozmawiania-z-ludzi.html>.

²⁸ Badaniem objęto stronę główną <http://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

²⁹ Fokus klawiatury to wyróżnienie miejsca nawigacyjnego, na którym aktualnie znajduje się kursor klawiatury, na ogół przedstawiany jest w postaci ramki.

³⁰ Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/>, <http://www.mpips.gov.pl/bip/dostep-do-informacji-publicznej/>, <http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/karta-duzej-rodziny/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>, <http://www.mpips.gov.pl/bip/kariera/>, <http://www.mpips.gov.pl/mapa-serwisu/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5527,7280,nowe-forum-dialogu-spolecznego.html>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura/>.

³¹ Kontakt _ Adresy ministerstwa _ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, mapa-serwisu.

³² Badaniem objęto stronę główną <http://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo>, (<http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>) <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

7. Na podstawie sprawdzenia dwudziestu dwóch linków na dwóch wybranych podstronach serwisu³³, ustalono, że ich treść, zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 2.4.4 Standardu, była zrozumiała i zgodna ze stanem faktycznym.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 381-383)

8. W wyniku przeprowadzonego badania dla pięciu wybranych podstron w serwisie³⁴, ustalono, że możliwe było ich zlokalizowanie przy użyciu przynajmniej dwóch opcji dostępnych na stronie (tj. przy użyciu wyszukiwarki i spisu treści). W związku z powyższym, spełniono wymaganie określone w pozycji 2.4.5 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 381-383)

9. W wyniku badania przeprowadzonego na dwóch podstronach serwisu³⁵ ustalono, że nagłówki były przypisane zgodnie z logiką i hierarchią strony. W związku z powyższym, spełniono wymaganie określone w pozycji 2.4.6 Standardu.

W wyniku badania formularza – „Napisz do nas”³⁶ stwierdzono, że pola w formularzu były opisane, pola wymagane były oznaczone gwiazdką, jednakże zawarte w nim etykiety były zdublowane. Szerszy opis znajduje się w punkcie niniejszego wystąpienia dotyczącym nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 316, 320, 381-383)

10. W wyniku badania czterech stron serwisu³⁷ (w wersji graficznej) ustalono, że w menu głównym oraz w bocznym menu nawigacyjnym fokus był bardzo dobrze widoczny, co spełniło wymagania określonego w pozycji 2.4.7 Standardu, natomiast w przypadku niektórych elementów strony fokus był w ogóle niewidoczny lub słabo widoczny, co zostało opisane w punkcie dotyczącym nieprawidłowości niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli, str. 290-299, 314-315, 320, 381-383)

Zasada „zrozumiałość”

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z ww. zasadą komponenty interfejsu użytkownika oraz nawigacja muszą być zrozumiałe. W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano trzy wymagania, które mają zostać spełnione w tym obszarze (3.1, 3.2, 3.3) – zostały one następnie rozpisane na 10 pozycji³⁸. W zakresie tej zasady badaniem objętych zostało dziewięć pozycji Standardu³⁹.

1. W wyniku badań przeprowadzonych na sześciu podstronach serwisu⁴⁰ ustalono, że zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.1.1 Standardu, wszystkie

³³ Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/praca/>, <http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/>.

³⁴ Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/>, <http://www.mpips.gov.pl/fundusze-europejskie/>, <http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/>, <http://www.mpips.gov.pl/praca/>, <http://www.mpips.gov.pl/spoleczenstwo-obywatelskie/>.

³⁵ <http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/>, <http://www.mpips.gov.pl/praca/>.

³⁶ <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

³⁷ Badaniem objęto stronę główną <http://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

³⁸ Dla trzech wymagań określono 10 szczegółowych pozycji, tj. dwa dla wymagania 3.1 (pozycja 3.1.1 i 3.1.2), cztery dla wymagania 3.2 (pozycje 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 i 3.2.4); cztery dla wymagania 3.3. (pozycje 3.3.1., 3.3.2, 3.3.3 i 3.3.4).

³⁹ Badaniem nie obejmowano wymagania określonego w pozycji 3.3.4 Standardu – Zapobieganie błędom (kontekst prawny, finansowy, związany z podawaniem danych).

⁴⁰ Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/prawopracy/miedzynarodowa-organizacja-pracy-mop/>,

wersje językowe miały w kodzie strony poprawnie zadeklarowany język bazowy treści (za pomocą znacznika <lang>).

(dowód: akta kontroli, str. 322-334, 381-383)

2. Na badanych stronach⁴¹ brak było treści w języku innym niż język bazowy strony, w związku z tym nie badano spełnienia wymagania określonego w pozycji 3.1.2 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 322-334, 381-383)

3. W serwisie www.mpips.gov.pl⁴², zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.1 Standardu, nie następowała zmiana kontekstu strony przy oznaczaniu komponentów fokusem, która wprowadziłaby w błąd lub dezorientowała użytkownika podczas wprowadzania danych.

(dowód: akta kontroli, str. 322-334, 381-383)

4. Zmiana ustawień wybranych komponentów interfejsu badanych podstron⁴³ przez użytkownika, zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.2 Standardu, nie powodowała automatycznej zmiany kontekstu.

(dowód: akta kontroli, str. 322-334, 381-383)

5. W wyniku badania przeprowadzonego na trzech stronach serwisu⁴⁴ stwierdzono, iż kolejność elementów nawigacji była taka sama na każdej podstronie, czym spełniono wymaganie określone w pozycji 3.2.3 Standardu. Tak skonstruowana strona jest przyjazna dla użytkowników, gdyż menu jest intuicyjne, proste i spójne w obrębie wszystkich stron w serwisie, tym samym ułatwia poruszanie się po stronie.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 381-383)

6. W wyniku badania przeprowadzonego na dwóch podstronach serwisu⁴⁵ ustalono, że m.in. ikonki oznaczające drukowanie (symbol drukarki), ikonka Subskrybuj RSS, pliki do pobrania pdf (ikonka programu pdf oraz podświetlony link pobierz plik w formacie pdf) miały zawsze taką samą funkcjonalność, co było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.4 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 381-383)

7. W wyniku badania formularza „Napisz do nas”, dostępnego na podstronie <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/> ustalono, że:

<https://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura/>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>,
<http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/kategoria,7566.html>,
<https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/telefon-y-do-departamentow-i-biur/>.

⁴¹ Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/prawopracy/miedzynarodowa-organizacja-pracy-mop/>, <https://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura/>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/kategoria,7566.html>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/telefon-y-do-departamentow-i-biur/>.

⁴² Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/prawopracy/miedzynarodowa-organizacja-pracy-mop/>, <https://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura/>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/kategoria,7566.html>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/telefon-y-do-departamentow-i-biur/>.

⁴³ Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/prawopracy/miedzynarodowa-organizacja-pracy-mop/>, <https://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura/>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/kategoria,7566.html>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/telefon-y-do-departamentow-i-biur/>.

⁴⁴ Badaniem objęto stronę główną <http://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>.

⁴⁵ Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ubezpieczenia-spoleczne/akty-prawne/>, <http://www.mpips.gov.pl/prawo/obowiazujace-prawo/prawo-pracy/>.

- każde pole formularza, zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.3.2 Standardu, posiadało w formie tekstowej instrukcję, jakie informacje należy wprowadzić w wymaganym polu (np. imię i nazwisko, ulica i nr, kod i miasto, e-mail, temat listu, wiadomość);
- pola formularza były w równych odstępach, pozwalają na zamieszczenie pełnej informacji (jednakże wpisanie całości informacji bez konieczności przewijania było ograniczone - maksymalnie widoczne było 25 znaków);
- obramowanie pola było widoczne – białe pole na czarnym tle;
- przed wysłaniem formularza należało zaznaczyć w odpowiednim polu zgodę na przetwarzanie danych osobowych, znajduje się również tzw. „*”- gwiazdka „pola wymagane” informująca, które pola były niezbędne do wypełnienia;
- na końcu formularza był przycisk „wyślij”;
- formularz można było obsługiwać za pomocą klawiatury – klawisz „Tab”;
- w przypadku wpisania błędnych informacji pojawiały się w nowym oknie odpowiednie komunikaty, zapisane żółtą czcionką na czarnym tle, o popełnionym błędzie lub wymaganym działaniu, co było zgodne z wymaganiami określonymi w pozycjach 3.3.1 i 3.3.3 Standardu, dotyczącymi automatycznego wykrywania błędów i informowania o nich użytkowników.
(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 381-383)

Zasada „kompatybilność”

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z zasadą kompatybilności, treść musi być starannie przygotowana i opublikowana, tak aby mogła być skutecznie interpretowana przez różnego rodzaju oprogramowania użytkownika.

W toku kontroli dokonano weryfikacji zgodności strony internetowej www.mpips.gov.pl w zakresie spełniania zasady kompatybilność, pozycji 4.1.1 Standardu (Parsowanie)⁴⁶.

Badanie z wykorzystaniem narzędzi: <http://validator.w3.org> oraz <http://jigsaw.w3.org/css-validator> wykazało błędy na stronie, co zostało opisane w części dotyczącej nieprawidłowości niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli, str. 257-261, 313, 318)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w serwisie www.mpips.gov.pl zamieszczono odnośnik do elementu nawigacyjnego pn. „Mapa serwisu”, po wyświetleniu którego pojawiała się pusta strona, pozbawiona jakiegokolwiek treści. Mapa strony stanowi istotny element nawigacyjny serwisu, więc wskazane jest aby uzupełnić serwis w tym zakresie.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że opisany stan wynika z braku umieszczenia treści w elemencie „Mapa strony” i do dnia 24 lipca 2015 r. błąd ten zostanie usunięty.

(dowód: akta kontroli, str. 262-264, 317, 320)

NIK zwraca również uwagę, że w serwisie stosowano niejednolity sposób opisu podstron, tj. w siedmiu przypadkach⁴⁷ informacja o zawartości strony zamieszczona

⁴⁶ Stosownie do wymagań określonych w pozycji 4.1.1 Standardu WCAG 2.0 w treści wprowadzonej przy użyciu języka znaczników, elementy posiadają pełne znaczniki początkowe i końcowe, elementy są zagnieżdżane według swoich specyfikacji, elementy nie posiadają zduplikowanych atrybutów oraz wszystkie ID są unikalne, z wyjątkiem przypadków, kiedy specyfikacja zezwala na wyżej wymienione cechy (Poziom A).

była na końcu tytułu (np. <title>Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej / Karta Dużej Rodziny / Wsparcie dla rodzin z dziećmi</title>), a w dwóch na początku. Powyższe może utrudniać poruszanie się po serwisie osobom niewidomym i słabowidzącym korzystającym z czytnika ekranu.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że opisany stan wynika z zawartości znacznika HTML „<title>” i do dnia 24 lipca 2015 r. dokonane zostanie ujednoczenie w taki sposób, aby tytuły podstron zawierały kluczową informację o zawartości strony.

(dowód: akta kontroli, str. 262-264, 300-312, 315, 320)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie dotyczącym serwisu mpips.gov.pl stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Badanie dwóch wybranych losowo materiałów audiowideo⁴⁸ oraz trzech nagrań audio⁴⁹ zamieszczonych na podstronie „Aktualności” wykazało, że:

- dla nagrań audiowideo niedostępne były napisy, nie było też alternatywy dla wyświetlanego obrazu oraz prezentowanych informacji (np. tekstu umieszczanego pod filmem, dodatkowego pliku tekstowego itp.), brak było audiodeskrypcji,
- dla materiałów audio nie zapewniono alternatywy, przedstawiającej tę samą treść, co w nagraniu.

Powyższe było niezgodne z wymaganiami określonymi w pozycjach 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3 Standardu i stanowiło barierę dostępności dla osób niewidomych i niesłyszących.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że nieprawidłowości zostały usunięte. Przyczyną przedstawionego stanu był błąd redakcyjny. Do dwóch materiałów audiowideo umieszczono alternatywę w postaci transkrypcji tekstowych, a materiały audio zostały usunięte ze strony⁵⁰.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 272-274, 381-383)

2. Stwierdzono nieprawidłowości, które mogą skutkować nieprawidłowym odczytaniem przez program komputerowy struktury, bądź relacji pomiędzy treściami:

- na podstronie <http://www.mpips.gov.pl/prawo-pracy/miedzynarodowa-organizacja-pracy-mop/> znajdowały się wyłącznie wizualne listy, stworzone poprzez ręczne dopisanie myślnika przed zdaniem. Przy tworzeniu ww. list nie

⁴⁷Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Ministerstwo, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Biuletyn Informacji Publicznej - Dostęp do informacji publicznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Wsparcie dla rodzin z dziećmi - Karta Dużej Rodziny – Prawo, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Kontakt - Napisz do nas, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Biuletyn Informacji Publicznej – Kariera, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Aktualności – Nowe forum dialogu społecznego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Ministerstwo - Struktura organizacyjna Ministerstwa.

⁴⁸Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5530,6886,potrzeba-nam-na-nowo-umiejtnosci-rozmawiania-z-ludzmi.html>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5530,6886,potrzeba-nam-na-nowo-umiejtnosci-rozmawiania-z-ludzmi.html>.

⁴⁹Badaniem objęto podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5535,4468,konferencja-przemoc-w-rodzynie-nie-zwlekaj-reaguj-pomagaj.html>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/kobieta-rodzina-i-przeciwdzialanie-dyskryminacji/art,5980,rozpoczela-sie-kampania-spoleczna-nie-ma-dzieci-sa-ludzie.html>.

⁵⁰Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/prawopracy/miedzynarodowa-organizacja-pracy-mop/>, <https://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura/>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/kategoria.7566.html>, <https://www.mpips.gov.pl/kontakt3/telefony-do-departamentow-i-biur/>.

skorzystano ze znaczników html służących do tworzenia list (i w przypadku list uporządkowanych, bądź i w przypadku list nieuporządkowanych),

- na podstronie <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/telefony-do-departamentow-i-biur/> znajdowała się tabela z wyłącznie wizualnymi nagłówkami. Tabela została stworzona poprzez ręczne pogrubienie słów i zaprezentowanie ich na innym tle, a nie poprzez użycie znaczników html <th> przeznaczonych do tworzenia nagłówków tabel.

Powyższe stanowiło naruszenie wymagań określonych w pozycji 1.3.1 Standardu i było utrudnieniem dla osób słabowidzących i niewidomych korzystających z czytnika ekranu. Listy i tabele tworzone wyłącznie wizualnie nie będą bowiem rozpoznawane przez czytniki ekranu. Dla użytkowników korzystających z czytnika ekranu listy to ważny punkt orientacyjny w serwisie (mogą one „przeskakiwać” od listy do listy), jak i logiczny (czytnik ekranu mówi z ilu elementów składa się lista, co daje wyobrażenie zbioru). Natomiast tabele pozbawione nagłówków są niezrozumiałe, gdyż czytnik ekranu nie potrafi sam zinterpretować, który wiersz zawiera nagłówki, więc prezentuje wszystkie komórki tabeli w ten sam sposób.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że opisany stan wynikał ze stosowania wizualnych list (bez użycia znacznika HTML służącego do tworzenia list) oraz tworzenia tabel wyłącznie z wizualnymi nagłówkami. Na wskazanych podstronach dokonano stosownych zmian w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli, str. 315-316, 320, 322-334, 381-383)

3. W serwisie zamieszczono⁵¹ schemat organizacyjny Ministerstwa w postaci grafu, sporządzony wyłącznie wizualnie, a nie z użyciem właściwych znaczników html. W efekcie tego, relacje pomiędzy poszczególnymi jego komórkami były całkowicie niedostępne dla osób niewidomych. Wszystkie elementy struktury w tym przypadku mogły być odczytywane przez czytnik ekranu po kolei, co powoduje, iż niektóre z relacji przedstawionych wizualnie nie będą prawidłowo odczytane przez czytnik ekranu.

Powyższe stanowiło naruszenie wymagania określonego w pozycji 1.3.2 Standardu i było utrudnieniem w korzystaniu z serwisu przez użytkowników niewidomych, słabowidzących i głuchoniewidomych korzystających z czytników ekranu. Użytkownicy tacy będą mieli dostęp do poszczególnych elementów grafu, ale nie będą rozumieć relacji między nimi.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że wersja kontrastowa schematu organizacyjnego MPiPS pozwala na zapoznanie się ze strukturą MPiPS w sposób zgodny z oczekiwaniami, tj. w układzie sekretarz stanu/podsekretarz stanu i departamenty, działania których nadzoruje. Wersja kontrastowa schematu jest również w sposób prawidłowy odczytywana przez programy przeznaczone dla osób niewidomych.

Wyjaśnił też, że do dnia 24 lipca 2015 r. wykonane zostaną prace mające na celu umożliwienie odczytania schematu organizacyjnego przez programy, o których tu mowa, również z poziomu wersji niekontrastowej.

(dowód: akta kontroli, str. 316, 320, 322-344, 381-383)

4. W wyniku badania ustalono, że niektóre elementy serwisu nie spełniały warunku zachowania kontrastu na poziomie co najmniej 4,5:1.

Dla czterech banerów, będących linkami (zamieszczonych w bocznym menu w lewej kolumnie) pn.: „pozostałe serwisy ministerstwa”, „przydatne linki”, „prawo”, „analizy i raporty” dostępnych na wszystkich podstronach serwisu

⁵¹<http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/struktura>.

www.mpips.gov.pl z wyjątkiem strony głównej, kontrast pomiędzy tekstem a tłem wynosił 3,95:1 (szare litery na białym tle).

Powyższe stanowiło naruszenie wymagania określonego w pozycji 1.4.3 Standardu i mogło powodować utrudnienia przy korzystaniu ze strony przez osoby słabowidzące.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że przyczyną przedstawionego stanu był błąd redakcyjny, który został usunięty.

(dowód: akta kontroli, str. 269-271, 314, 319, 381-383)

5. Cztery⁵² z 16 objętych badaniem dokumentów zamieszczonych na stronie www.mpips.gov.pl były w nieedytowalnej formie graficznej, w plikach z rozszerzeniem pdf, która nie mogła być odczytana przez czytnik ekranów, z których korzystają osoby niewidome.

Powyższe stanowiło naruszenie pozycji 1.4.5 Standardu, który stanowi, że jeśli wykorzystywane technologie mogą przedstawiać treści wizualne, do przekazywania informacji wykorzystuje się tekst, a nie tekst w postaci grafiki.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że nieprawidłowości zostały usunięte.

(dowód: akta kontroli, str. 264, 281-289, 314, 319, 381-383)

6. Na stronie www.mpips.gov.pl znajdował się przewijający się pasek informacyjny (tzw. „Slider”) z 5 aktualnymi wiadomościami⁵³ pojawiającymi się sekwencyjnie co około 5 sekund - bez możliwości zatrzymania lub dostosowania czasu wyświetlenia. W związku z powyższym wymagania Standardu w pozycjach 2.2.1 i 2.2.2 nie zostały spełnione.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że zgłoszony jako problem brak możliwości zatrzymania lub dostosowania czasu wyświetlania paska informacyjnego (tzw. „Slider”) w rzeczywistości nie występuje. W każdej bowiem chwili możliwe jest kliknięcie np. na tytuł wyświetlanej aktualności, co powoduje przejście do statycznej strony www, na której można zapoznawać się z prezentowaną treścią w sposób nieograniczony czasowo (również w wersji kontrastowej).

W wyniku ponownej weryfikacji ustalono, że ww. nieprawidłowość została usunięta w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 315, 320, 381-383, 386)

7. Kontrola wykazała, że formularz „Napisz do nas”⁵⁴ zawierał etykiety, które były zdublowane, tj. opis pola i aktywne pole, które się pojawia w momencie najechania na pole formularza, np. opis pola „Imię i nazwisko” i taka sama etykieta „Imię i nazwisko”. Analogiczna sytuacja występowała na wszystkich polach formularza. Stanowiło to naruszenie wymagań określonych w pozycji 2.4.6 Standardu.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że opisany stan jest wynikiem zastosowania etykietowania formularza tym samym tekstem widocznym

⁵²tj. ustawa z 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 249, poz. 1831), ustawa z 26 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 36, poz. 226), akty wykonawcze do ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej m.in.: art. 121 ust. 6 - rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 7 kwietnia 2005 r. w sprawie przyznawania nagród specjalnych w zakresie pomocy społecznej (Dz. U. Nr 74, poz. 658), art. 83 ust. 13 - rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 30 września 2005 r. w sprawie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych (Dz. U. Nr 205, poz. 1701).

⁵³„Czerwcowy rekord ofert pracy” z dnia 7 lipca 2015 r., „Karta Dużej Rodziny: nowe zniżki w kujawsko-pomorskim” z dnia 2 lipca 2015 r., „Kreatorzy miejsc pracy 2015” wybrani z dnia 1 lipca 2015 r., „Tata na urlopie” z dnia 23 czerwca 2015 r., „Dwa lata od wprowadzenia dłuższych urlopów dla rodziców”.

⁵⁴<http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

w opisie i etykiecie oraz, że do 24 lipca 2015 r. wykonane zostaną prace mające na celu zróżnicowanie etykiet.

(dowód: akta kontroli, str. 300-312, 316, 320, 381-383)

8. W wyniku badania czterech stron serwisu⁵⁵ ustalono, że:

- na wszystkich ww. stronach (zarówno w wersji alternatywnej jak i graficznej), podczas przechodzenia do kolejnych elementów strony za pomocą klawiatury wystąpiły problemy z widocznością fokusa i tak pomiędzy nagłówkiem "Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej" a elementem "English Version" fokus w ogóle nie był widoczny (należało nacisnąć trzykrotnie klawisz „Tab” aby pojawił się ponownie),
- fokus był bardzo słabo widoczny – była to wykropkowana ramka (zarówno w wersji alternatywnej jak i graficznej) w następujących miejscach: twitter ministra, twitter ministerstwa, facebook ministerstwa, flickr, zdjęcia z wydarzeń ministerstwa, systemy IT, pozostałe serwisy ministerstwa, przydatne linki, prawo, analizy i raporty, senior vigor, program maluch, wsparcie w starcie, karta dużej rodziny, rodzina.gov.pl, praca.gov.pl, emerytura.gov.pl, pozostałe serwisy ministerstwa,
- na wszystkich ww. stronach w wersji alternatywnej w górnym i bocznym menu nawigacyjnym fokus był słabo widoczny – była to wykropkowana ramka (żółta ramka na czarnym tle).

Powyższe stanowiło naruszenie wymagań określonych w pozycji 2.4.7 Standardu, gdyż każdy element możliwy do nawigacji za pomocą klawiatury powinien posiadać widoczny wskaźnik fokusa klawiatury, tak aby mógł właściwie pełnić swoją podstawową funkcję nawigacyjną. Zastosowany fokus klawiatury mógł być niewystarczająco widoczny dla osób słabowidzących.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że brak widoczności fokusa klawiatury wynika ze źle zdefiniowanego układu tabulatorów, które powinny wskazywać na treść, a nie na puste menu i submenu, a stosowna zmiana w tym zakresie zostanie wykonana do 24 lipca 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 290-299, 314-315, 320, 381-383)

9. Badanie zgodności strony <http://www.mpips.gov.pl/> ze Standardami HTML lub XHTML (W3C), przeprowadzone narzędziem validator.w3.org, wykazało 1 błąd (Errors), natomiast badanie poprawności kaskadowych arkuszy stylów CSS na <http://www.mpips.gov.pl/>, przeprowadzone narzędziem jigsaw.w3.org/css-validator, też wykazało 1 błąd (Errors).

Było to niezgodne z pozycją 4.1.1 Standardu, gdyż powyższe błędy mogą powodować zaburzenia w interpretacji treści strony przez niektóre typy urządzeń, bądź oprogramowanie wykorzystywane przez osoby niepełnosprawne.

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że błąd wykazany podczas badania zgodności strony www.mpips.gov.pl ze standardami html został usunięty. Ponieważ walidator umieszczony na stronie <http://jigsaw.w3.org/css-validator/> weryfikuje zgodność strony z wersją standardu CSS odpowiednią dla wersji przeglądarki, z której został uruchomiony. Najprawdopodobniej wersja CSS jest wyższa od wersji 2.1. Ponieważ serwis mpips.gov.pl dostosowany jest do niższych wersji standardu CSS, co podyktowane jest umożliwieniem dostępu do serwisu mpips.gov.pl ze starszych wersji przeglądarek, usunięcie tych błędów i

⁵⁵Badaniem objęto stronę główną <https://www.mpips.gov.pl/> i podstrony: <http://www.mpips.gov.pl/ministerstwo/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/adresy-ministerstwa/>, <http://www.mpips.gov.pl/kontakt3/napisz-do-nas/>.

dostosowanie serwisu do nowszych standardów spowodowałoby niepoprawne wyświetlanie naszego serwisu w tych wersjach przeglądarek.

(dowód: akta kontroli, str. 257-261, 313, 318)

2.2 Strona www.praca.gov.pl

Zasada „postrzeganie”

Opis stanu
faktycznego

1. Strona www.praca.gov.pl spełniała wymagania wytycznej 1.1 – Alternatywa w postaci tekstu. Oceny tekstów alternatywnych dokonano poprzez badanie strony głównej i dwóch wybranych podstron strony www.praca.gov.pl⁵⁶. Na wybranych podstronach sprawdzono wybrane trzy elementy graficzne i stwierdzono, że zostały one wykonane w sposób zapewniający ich poprawne odczytanie przez program komputerowy. Ułatwienia dostępu zostały zrealizowane poprzez umieszczanie opisowych etykiet we wspólnym, „fokusowalnym” kontenerze z grafiką, co jest dobrze wspierane przez czytniki ekranu. Grafiki umieszczone na stronie głównej pełniły funkcję dekoracyjną i były ignorowane przez czytniki ekranu, dzięki czemu nie powodowały zakłóceń w odbiorze przez osoby niepełnosprawne.
2. Ustalono, że na podstronie⁵⁷ zamieszczono zabezpieczenie typu Captch (zniekształcony fragment tekstu). W celu dostosowania „Captcha” do wymagań określonych w pozycji 1.1.1 Standardu, zastosowano następujące rozwiązania:
 - funkcję pozwalającą na odsłuchanie kodu Captcha,
 - przyciski do odsłuchania i odświeżenia kodu oraz pole tekstowe na kod mają ustawione atrybuty „aria-label” ze stosowną informacją dotyczącą ich przeznaczenia,
 - kontrolkę można w pełni obsłużyć poprzez użycie wyłącznie klawiatury.Należy zauważyć, że w przypadku osób głuchoniewidomych powyższe rozwiązanie będzie niewystarczające, dlatego proponuje się rozważenie zastosowania innego mechanizmu zabezpieczającego.
3. W serwisie nie zamieszczono materiałów tylko audio, bądź tylko wideo, w związku z powyższym nie badano spełnienia wymagań określonych w pozycji 1.2.1 Standardu.
4. Na badanych podstronach serwisu⁵⁸ nie zostały zidentyfikowane żadne błędy dotyczące kolejności w jakiej przedstawiana była treść. W związku z powyższym strona spełniała wymaganie określone w pozycji 1.3.2 Standardu – Zrozumiała kolejność.
5. W wyniku badania dwóch podstron⁵⁹ serwisu nie stwierdzono w komunikatach, poleceniach nawigacyjnych opisów lub informacji dźwiękowych wymagających

⁵⁶ <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta> oraz <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/listaDokumentow?dest=EURZAD>.

⁵⁷ <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>.

⁵⁸ <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/panelOgolny>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracjaKonta/niezweryfikowane/szczegolyUzytkownika>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/listaDokumentow?dest=EURZAD>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/wyborUrzedu?dest=EURZAD>, https://broke.r.praca.gov.pl/e-cas/login?service=http%3A%2F%2Fwww.praca.gov.pl%2Feurzad%2Fj_spring_cas_security_check

⁵⁹ Badaniem objęto stronę główną oraz podstronę <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>.

od użytkowników używania wyłącznie zmysłów wzroku lub słuchu. Nie stwierdzono informacji opartych o: kształt, rozmiar, wzrokową lokalizację oraz orientacji w przestrzeni czy dźwiękowej. W związku z powyższym strona spełnia wymaganie określone w pozycji 1.3.3 Standardu.

6. Zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 1.4.1 Standardu kolor nie był wykorzystywany jako jedyny wizualny sposób przekazywania informacji lub wskazywania czynności do wykonania.

Dla wyróżnienia czytelności niektórych elementów strony zastosowano dodatkowe pogrubienia, podkreślenia, bądź dodatkową informację. W trakcie badania dwóch stron serwisu⁶⁰ nie stwierdzono elementów wyróżnionych wyłącznie kolorem.

7. Na stronie www.praca.gov.pl nie występowały nagrania audio ani inne dźwięki włączające się automatycznie. W związku z tym nie badano spełnienia wymagania określonego w pozycji 1.4.2 Standardu.
8. W trakcie badania, przeprowadzonego na kontrastowej wersji strony głównej oraz dwóch podstron serwisu: „Zgłoszenie do rejestracji” i „Obsługa innych spraw”, z użyciem programu Contrast Analyser (wersja 2.2) ustalono, że poziom kontrastu pomiędzy tekstem a tłem wynosił 21,0:1, co było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 1.4.3 Standardu.
9. Badanie przeprowadzone na trzech stronach serwisu⁶¹ wykazało, że zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 1.4.4 Standardu rozmiar tekstu na stronie www.praca.gov.pl mógł być powiększony do 200% bez użycia technologii wspomagających oraz bez utraty treści lub funkcjonalności.
10. Na stronie nie stwierdzono przypadków, aby tekst był przedstawiany w postaci grafiki. Spełniało to wymaganie określone w pozycji 1.4.5 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 8-47, 56-69, 256)

Zasada „funkcjonalność”

Opis stanu
faktycznego

1. W wyniku badania przeprowadzonego na trzech stronach serwisu – stronie głównej (www.praca.gov.pl), podstronie „Obsługa innych spraw” i formularzu (Pismo do urzędu PSZ-PU), ustalono m.in., że:
 - przy użyciu klawisza "Tab" istniała możliwość przechodzenia pomiędzy kolejnymi elementami serwisu, przechodzenie pomiędzy stronami było możliwe poprzez wciśnięcie przycisku „Enter”, natomiast powrót do strony głównej był możliwy wyłącznie poprzez wciśnięcie przycisku „Przerwij wprowadzanie danych” w przypadku, gdy dane zaczęliśmy już wprowadzać;
 - na stronie nie było zakładki "kontakt", obsługę użytkowników zewnętrznych strony zapewniało Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia „Zielona Linia” (podano nr telefonu i adres strony www w postaci linka);
 - przejście pomiędzy poszczególnymi polami formularza z wykorzystaniem klawiatury było możliwe.
2. W toku oględzin ustalono, że na wszystkich stronach serwisu www.praca.gov.pl zastosowano tylko jeden limit czasowy dotyczący długości trwania sesji na

⁶⁰Badaniem objęto podstrony: <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/panelOgolny>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>.

⁶¹Badaniem objęto podstrony: <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/panelOgolny>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>, <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/listaDokumentow?dest=EURZAD>.

stronie, który wynosił 30 minut. W związku z powyższym wymogi Standardu w pozycji 2.2.1 i 2.2.2 zostały spełnione.

3. Na stronie www.praca.gov.pl nie stwierdzono elementów migoczących o wysokiej częstotliwości, co było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 2.3.1 Standardu.
4. W trakcie przeprowadzania badania sposobu nawigacji po stronie www.praca.gov.pl ustalono, że nie było bloków treści powtarzanych na wielu stronach internetowych, dlatego nie badano strony pod kątem spełnienia wymogów określonych w pozycji 2.4.1 Standardu.
5. Ze względu na charakter serwisu polegający na wypełnianiu treściami wniosków elektronicznych, wszystkie badane podstrony serwisu posiadały tytuł praca.gov.pl. Jednoznaczne nazwy zostały nadane przy zapisie danych z formularzy elektronicznych. Generowane nazwy zawierały kluczowe informacje o zawartości formularzy i były zgodne z tym, co było widoczne na stronie.
W związku z powyższym, wymaganie dotyczące pozycji 2.4.2 Standardu należy uznać za spełnione.
6. Struktura poruszania się między poszczególnymi elementami była prosta i logiczna, a kursor przemieszczał się kolejno po elementach menu nawigacyjnego. W trakcie przeprowadzania badania można było poruszać się swobodnie po elementach strony i pomiędzy polami (z wyjątkiem sytuacji opisanej w pkt 3 ustalonych nieprawidłowości. W związku z tym spełnione zostało wymaganie określone w pozycji 2.4.3 Standardu, zgodnie z którym kolejność nawigacji nie powinna wpływać na sens treści i funkcjonalność.
7. Na podstawie sprawdzenia wszystkich linków na stronie www.praca.gov.pl ustalono, że ich treść, zgodnie z pozycją 2.4.4 Standardu, była zrozumiała i zgodna ze stanem faktycznym.
8. Na stronie www.praca.gov.pl nie znajdują się opcje takie jak: wyszukiwarka, spis treści, mapa strony, lista powiązanych stron, gdyż jest to aplikacja i nie istnieje taka potrzeba.
9. W wyniku badania na stronie głównej i jej podstronach nagłówek i etykiet stwierdzono, że nagłówki i etykiety opisują temat lub cel treści. Tym samym spełniono wymagania określone w pozycji 2.4.6 Standardu.

(dowód: akta kontroli, str. 8-47, 256)

Zasada „rozumiałość”

Opis stanu faktycznego

1. Język treści na stronie został prawidłowo zadeklarowany w kodzie strony i mógł być odczytany przez program komputerowy. Serwis spełnia wymagania określone w pozycji 3.1.1 Standardu.
2. Na badanych podstronach serwisu⁶² nie stwierdzono treści w innym języku niż zadeklarowany główny język strony. W związku z powyższym nie badano spełnienia wymagania określonego w pozycji 3.1.2 Standardu.
3. Na badanych podstronach serwisu⁶³ nie następowała zmiana kontekstu strony przy oznaczaniu komponentów fokusem, która wprowadziłaby w błąd lub

⁶²<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/panelOgolny>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracjaKonta/niezweryfikowane/szczegolyUzytkownika>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/listaDokumentow?dest=EURZAD>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/wyborUrzedu?dest=EURZAD>,
https://broke.r.praca.gov.pl/e-cas/login?service=http%3A%2F%2Fwww.praca.gov.pl%2Feurzad%2Fspring_cas_security_check

⁶³<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/panelOgolny>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracjaKonta/niezweryfikowane/szczegolyUzytkownika>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta>,

dezorientowała użytkownika podczas wprowadzania danych, co było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.1 Standardu. Zmiana ustawień wybranych komponentów interfejsu użytkownika nie powodowała automatycznej zmiany kontekstu, co było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.2 Standardu.

4. W serwisie nie zawarto menu oraz powtarzalnych elementów stron (np. ikon drukowania, bądź pobierania plików), w związku z czym nie badano spełnienia wymagania określonego w pozycji 3.2.4 Standardu.
5. W wyniku badania formularza „Wniosek o skierowanie na szkolenie PSZ-WSI” stwierdzono, że:
 - każde pole formularza posiadało w formie tekstowej etykiety, wskazujące jakie treści należy wprowadzić na formularzu;
 - pola formularza były w równych odstępach, o długości umożliwiającej wpisanie całości informacji bez konieczności przewijania;
 - obramowanie formularza i wyświetlanej informacji o popełnionym błędzie było widoczne;
 - formularz posiadał czytelne przyciski z opisem czynności takich jak „Zapisz”, „Wyślij”, „Anuluj”, „Sprawdź”.
 - formularz był obsługiwany za pomocą klawiatury (z wyjątkiem przycisków funkcyjnych, co opisano w pkt 3 ustalonych nieprawidłowości);
 - po wpisaniu w formularzu nieprawidłowych danych pojawiała się czytelna informacja o tym fakcie;
 - w przypadku pojawienia się informacji o błędzie wyświetlany był komentarz o zalecanym sposobie naprawienia błędu.

Formularz spełniał wymogi określone w pozycjach 3.3.1, 3.3.2 oraz 3.3.3 Standardu.
(dowód: akta kontroli, str. 8-69, 256)

Zasada „kompatybilność”

Opis stanu faktycznego

W toku kontroli dokonano weryfikacji zgodności strony internetowej www.praca.gov.pl w zakresie spełniania Zasady 4 standardu WCAG 2.0 – Kompatybilność z wykorzystaniem narzędzi W3C Markup Validation Service (validator.w3.org) oraz CSS Validation Service (jigsaw.w3.org/css-validator), co szerzej opisano w punkcie dotyczącym stwierdzonych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli, str. 8, 48, 256)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie dotyczącym serwisu praca.gov.pl stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Strona www.praca.gov.pl nie spełniała wymagań w zakresie wytycznej 1.2 Standardu – Media zmienne w czasie. Na podstronie <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta> zamieszczono jeden materiał audiowideo, tj. nagranie zawierające jednocześnie obraz i dźwięk. Na nagraniu przedstawiono przykładowy proces elektronicznego zgłoszenia do rejestracji bezrobotnego. Odtworzono cały plik nagrania i po zapoznaniu się z jego treścią stwierdzono, że materiał ten nie posiadał napisów przedstawiających informacje dźwiękowe (głosowe) zawarte w materiale, nie posiadał również audiodeskcpcji, bądź innej alternatywy przedstawiającej jego treść.

<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/listaDokumentow?dest=EURZAD>,
<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/wyborUrzedu?dest=EURZAD>,https://broke.r.praca.gov.pl/e-cas/login?service=http%3A%2F%2Fwww.praca.gov.pl%2Feurzad%2Fspring_cas_security_check

Było to niezgodne z wymaganiami określonymi w pozycjach 1.2.2 i 1.2.3 Standardu. Skutkowało to w szczególności niedostępnością ww. materiału dla osób niesłyszących.

Dyrektor Generalna MPiPS stwierdziła, że ww. nagranie zostało wykonane w czerwcu 2013 r. i wszystkie etapy procesu rejestracji omawiane przez lektora w przypadku ww. nagrania są demonstrowane na ekranie. Jednocześnie poinformowała, że zostanie udostępniona zaktualizowana wersja filmu dostosowana do wymagań Standardu WCAG 2.0. Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że 14 lipca 2015 r. wykonano nową wersję filmu obrazującego proces rejestracji, zawierającą napisy.

(dowód: akta kontroli, str. 8-69, 248-256, 321)

2. Strona www.praca.gov.pl nie spełniała wymagania określonego w pozycji 1.3.1 Standardu, ponieważ:
- na stronie głównej serwisu⁶⁴ znajdował się tylko i wyłącznie nagłówek poziomu pierwszego o nazwie „Usługi elektroniczne Urzędów Pracy”;
 - na stronie <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta> zastosowano strukturę nagłówkową, która posiadała niepoprawną kolejność, gdyż nagłówek poziomu trzeciego był uzupełnieniem dla nagłówka poziomu czwartego;
 - na stronie <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/wybor-Urzedu?dest=EURZAD> w regulaminie zawarto listę punktów regulaminu podzieloną na części, jednak nie zawarto nagłówków dzielących artykuły na logiczne części (w kodzie strony), tylko zastosowano nagłówki wizualne;
 - na stronie logowania⁶⁵ pola formularzy pozbawione były etykiet logicznie połączonych z polami (w kodzie strony). W polach brakuje etykiet dostępnych dla osób niewidomych korzystających z czytników ekranu (w kodzie strony) – było to również naruszeniem wymagania Standardu w pozycji 2.4.6;
 - na podstronie <https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/rejestracja/ankieta> znajdowały się wyłącznie wizualne listy stworzone poprzez ręczne wpisanie liczby. Przy tworzeniu ww. list nie skorzystano ze znaczników html służących do tworzenia list (i w przypadku list uporządkowanych, bądź i w przypadku list nieuporządkowanych).

Powyższa struktura nagłówkowa, brak nagłówków dzielących artykuły na logiczne części, jak również błędy w strukturze nagłówkowej mogły utrudniać korzystanie z serwisu osobom niewidomym, korzystającym z czytników ekranu, ponieważ nie mogłyby one odczytywać strony nawigując po samych nagłówkach, co znacznie wydłuża czas docierania do interesujących informacji.

Dyrektor Generalna MPiPS wyjaśniła, że umieszczenie wyłącznie jednego nagłówka na stronie głównej serwisu wynikało z przeoczenia. Jednocześnie poinformowała, że zostanie przygotowana wersja strony www.praca.gov.pl, w której poprawione zostaną poziomy nagłówków ankietera występującego w procesie rejestracji osób bezrobotnych lub poszukujących pracy, wprowadzone zostaną powiązania pomiędzy etykietami pól a polami w kodzie podstrony do logowania użytkowników, oraz wprowadzone zostaną nagłówki do regulaminu. Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że 14 lipca 2015 r. dokonano zmian, o których mowa w wyjaśnieniach Dyrektora Generalnego MPiPS.

⁶⁴<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/panelOgolny>.

⁶⁵https://broker.praca.gov.pl/e-cas/login?service=http%3A%2F%2Fwww.praca.gov.pl%2Feurzad%2Fj_spring_cas_security_check

(dowód: akta kontroli, str. 8-69, 248-256, 321)

3. W wyniku badania formularza „Pismo do Urzędu PSU-PU”⁶⁶ stwierdzono, że klawisze funkcyjne formularza, takie jak „Zapisz”, „Wyślij”, „Anuluj”, „Sprawdź”, „Pełny ekran”, „Wysoki kontrast” były dostępne z klawiatury jedynie w przypadku skorzystania ze zdefiniowanych skrótów klawiaturowych. Badana strona nie posiadała jednak informacji o zastosowanych skrótach klawiaturowych, dopiero po wciśnięciu „Ctrl + Alt + M” na ekranie pojawiała się lista skrótów. Pomimo tego nie było możliwości nawigowania za pomocą tych skrótów z pozycji klawiatury, gdyż dopiero po zamknięciu tej listy poprzez najechanie kursorem za pomocą „myszki” na ikonkę „Zamknij”, skróty klawiszowe działały z pozycji klawiatury. Ustalono też, że w przypadku przejścia do edycji ww. przykładowego wniosku pojawiała się „Wizualizacja formularza”, której jednak nie można było wypełnić, ponieważ pojawiał się komunikat, którego nie można zamknąć z pozycji klawiatury. W konsekwencji, w trakcie nawigacji za pomocą klawiatury, na ww. formularzu użytkownik był zablokowany, gdyż nie było możliwości skorzystania z przycisków funkcyjnych.

Stanowiło to naruszenie wymagania określonego w pozycji 2.1.2 Standardu. Fokus klawiatury powinien mieć możliwość swobodnego przechodzenia pomiędzy komponentami strony za pomocą interfejsu klawiatury. W przypadku gdy wymagane jest użycie czegoś więcej niż strzałek, tabulatora lub innych standardowych metod wyjścia, użytkownik musi otrzymać odpowiednią podpowiedź, w jaki sposób usunąć fokus z danego komponentu.

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor Generalna MPiPS stwierdziła, że we wszystkich formularzach elektronicznych zastosowano jednolity mechanizm obsługi przycisków funkcyjnych np. „Zapisz”, „Wyślij”, „Anuluj”, „Sprawdź”, „Pełny ekran” i są one dostępne z klawiatury po naciśnięciu skrótów klawiszowych, których wykaz prezentowany jest po naciśnięciu przycisków „Ctrl + Alt + M”. Ponadto dodała, że ww. standardowe rozwiązanie dotyczące obsługi przycisków funkcyjnych zostanie zastąpione bardziej przyjaznym dla użytkowników wyłącznie z klawiatury, co dotyczy również usprawniania zatwierdzania komunikatów, które prezentowane są w formie „alertów” na ekranie użytkownika. Poinformowała również, że ww. usprawnienia zostaną udostępnione dla użytkowników końcowych w pierwszej połowie sierpnia br.

(dowód: akta kontroli, str. 8-69, 248-256, 321)

4. W toku badania strony głównej stwierdzono, że podczas przechodzenia do kolejnych elementów strony za pomocą klawiatury występowały problemy z widocznością fokusa w następujących miejscach: wersja standardowa, wersja wysokiego kontrastu (fokus był słabo widoczny), Publiczne Służby Zatrudnienia, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, EURES, Służba Cywilna (fokus w ogóle nie był widoczny).

W konsekwencji w ww. przypadku naruszono wymaganie określone w pozycji 2.4.7 Standardu gdyż każdy interfejs możliwy do nawigacji za pomocą klawiatury ma posiadać widoczny wskaźnik fokusa klawiatury.

Dyrektor Generalna MPiPS wyjaśniła w powyższej kwestii, iż planuje się wzmocnienie fokusa na zaznaczonych elementach stron, aby były one jeszcze bardziej widoczne dla użytkowników oraz uaktywnienie go w odniesieniu do przycisków umożliwiających wywołanie stron/systemów zewnętrznych.

⁶⁶Dostępnego na stronie [Sprawy/edycjaFormularza?dest=EURZAD](https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inneSprawy/edycjaFormularza?dest=EURZAD).

<https://www.praca.gov.pl/eurzad/index.eup#/inne>

Dyrektor Departamentu Informatyki wyjaśnił, że w 14 lipca 2015 r. uaktywniono fokus w odniesieniu do logo www.praca.gov.pl oraz przycisków umożliwiających wywołanie stron systemów zewnętrznych, a także wzmocniono fokus na zaznaczonych elementach stron, aby były one lepiej widoczne dla użytkowników końcowych.

(dowód: akta kontroli, str. 8-69, 248-256, 321)

5. Badanie zgodności strony www.praca.gov.pl ze standardami HTML lub XHTML (W3C) przeprowadzone w dniu 25 czerwca 2015 r. narzędziem validator.w3.org wykazało 3 błędy (Errors) oraz 2 ostrzeżenia (warning(s)).

Badanie poprawności kaskadowych arkuszy stylów CSS na www.praca.gov.pl przeprowadzone w tym samym dniu narzędziem jigsaw.w3.org/css-validator wykazało 71 błędów (Errors) oraz 125 ostrzeżeń (warning(s)).

W powyższej kwestii Dyrektor Generalna MPiPS wyjaśniła, iż stwierdzone błędy w procesie walidacji błędy nie wpływają w sposób zasadniczy na poziom prezentacji i zaimplementowane mechanizmy strony praca.gov.pl. Błędy nie zostały zauważone z uwagi na niezastosowanie w procedurze odbioru praca.gov.pl walidacji, natomiast w dniu 3 lipca 2015 r. dokonano zmian modułu praca.gov.pl, w wyniku których osiągnięto wyższy poziom poprawności HTML i CSS.

Przeprowadzone przez kontrolerów NIK w dniu 13 lipca 2015 r. ponowne badanie zgodności strony www.praca.gov.pl ze standardami HTML lub XHTML (W3C) narzędziem validator.w3.org wykazało 0 błędów (Errors) oraz 2 ostrzeżenia (warning(s)). Badanie poprawności kaskadowych arkuszy stylów CSS na www.praca.gov.pl przeprowadzone w tym samym dniu narzędziem jigsaw.w3.org/css-validator wykazało 2 błędy (Errors) oraz 2 ostrzeżenia (warning(s)).

(dowód: akta kontroli, str. 8, 48, 256)

3. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o dostosowanie stron www.mpips.gov.pl oraz www.praca.gov.pl do potrzeb użytkowników niepełnosprawnych na poziomie wymaganym w rozporządzeniu KRI.

4. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁷, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

⁶⁷Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia sierpnia 2015 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Krzysztof Kwiatkowski

.....